سی‌وچهارمین همایش بانکداری اسلامی: طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران
۲۰ و ۲۱ شهریور ماه ۱۴۰۳، صص. ۳۹۶-۳۶۵

بررسی ماهیت، الزامات و کارکردهای کانون بانک‌ها در نظام بانکی ایران (به‌همراه شواهدی از کشورهای منتخب)

مهدی گوهررستمی[۱]
علیرضا قیطاسی[۲]
سمانه خاکسار آستانه[۳]

چکیده

کانون‌های بانکی یکی از انواع تشکل‌های صنفی هستند که در اغلب کشورهای دنیا با عضویت تمامی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری آن کشور تشکیل شده‌اند. در این پژوهش به‌منظور تأسیس کانون بانک‌ها در ایران به‌گونه‌ای که اهداف مندرج در اسناد بالادستی شامل برنامه هفتم توسعه و طرح بانکداری را محقق سازد، به بررسی کانون بانک‌ها در ۲۲ کشور پرداخته شده است. نتایج حاصل از بررسی‌ها نشان می‌دهد که در اغلب کشورها، انجمن‌ها و اتحادیه‌های بانکداری با وجوه اشتراک بالایی به‌منظور ایجاد هماهنگی و ارتباط مؤثر میان بانک‌ها، حمایت از حقوق و منافع بانک‌ها، مشتریان و دولت و ارایه خدمات آموزشی، تحقیقاتی و حقوقی به بانک‌های عضو تشکیل شده‌اند. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که کانون‌های بانکی بسته به اهداف و مأموریت‌های مندرج در اساسنامه خود می‌توانند در سطح ملی یا بین‌المللی در پیشبرد اهداف صنعت بانکداری مؤثر باشند. نکته قابل‌توجه این است که کانون بانک‌ها در هر دو نوع از کشورهای دارای سیستم بانکداری یکتا (بانکداری متعارف یا بانکداری اسلامی) و سیستم بانکداری دوگانه (بانکداری متعارف در کنار بانکداری اسلامی)، جایگاه مؤثر و کارآمدی دارد. در پایان، ضمن بیان مزایای ایجاد کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در ایران به مثابه نهادی ملی و فراگیر که همه بانک‌های دولتی و غیردولتی، مؤسسات اعتباری و صندوق‌های قرض‌الحسنه را شامل شود، پیشنهادهایی به‌منظور تقویت اثربخشی و کارایی این نهاد ارایه شده است.

واژه‌های کلیدی: کانون بانک‌ها، طرح بانکداری، برنامه هفتم توسعه.

---

[۱] دکتری علوم اقتصادی، دانشکده اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبایی، مسئول واحد اقتصادی شورای هماهنگی بانک‌ها، (نویسنده مسئول)؛ mg.rostami1987@gmail.com

[۲] دبیر شورای هماهنگی بانک‌ها، gheytasialireza2019@gmail.com

[۳] دکتری علوم اقتصادی، مدرس دانشکده اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبایی، کارشناس اقتصادی بانک ملی ایران، saman.astaneh@gmail.com

مقدمه

شکل‌گیری و گسترش تشکل‌های صنفی در چهار قرن اخیر موجب انسجام و گسترش وظایف اجتماعی حرفه‌ها و صنایع شده است. این نهادها بسته به ماهیت و کارکردشان در کشورهای مختلف به‌عنوان کانون یا انجمن صنفی[۱]، اتحادیه[۲]، فدراسیون[۳]، مؤسسه[۴] و غیره تعریف می‌شوند.

جان لاک[۵]، فیلسوف و اندیشمند قرن ۱۷ میلادی معتقد است که هر جامعه دو نوع نهاد دارد: نهاد دولتی و نهاد مدنی. در برابر نهادهای دولتی که ساختار شناخته شده‌ای دارند، نهادهای مدنی شامل احزاب، گروه‌های اجتماعی و تشکل‌های کارفرمایی و کارگری قرار دارند. نهادهای مدنی غالباً تشکل‌های غیردولتی هستند که در حوزه تخصصی–صنفی خود عاملی برای برقراری توازن قوا میان دولت و بخش خصوصی به‌حساب می‌آیند. این نهادها درباره صنعت و حقوق اعضای خود با دولت‌ها تعامل دارند و با بهره‌گیری از انباشت دانش و تجربه خود، دولت‌ها را در مسیر رشد و توسعه، حمایت و همراهی می‌کنند. (عضدانلو: ۱۳۹۱)

زمان ظهور و بروز تشکل‌های صنفی در ایران به دوران قاجار برمی‌گردد که با تأسیس خانه تجارت هم‌زمان بود. پس از آن و در دوره پهلوی، جامعه شاهد پیدایش و گسترش فعالیت تشکل‌های کارفرمایی و کارگری بوده است. پس از انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷، فعالیت نهادهای صنفی و مدنی غیردولتی به‌دلیل ملی شدن بسیاری از بخش‌ها و کمی بعدتر به‌دلیل وقوع جنگ هشت‌ساله، چندان قوی و پُررنگ نبود. پس از اتمام جنگ و ایجاد ثبات نسبی در اوضاع کشور، تأسیس نهادهای مدنی در شئون مختلف اجتماعی، صنفی و غیره رونق گرفت. هر یک از این نهادهای مدنی با دریافت مجوز از ارگان مربوط در چهارچوب قوانین کلی کشور و طبق اساسنامه خود به انجام دادن امور مربوط می‌پرداختند. (کشاورز: ۱۳۶۳)

کانون‌های بانکی یکی از انواع تشکل صنفی هستند. این نهادها در اغلب کشورهای دنیا با هدف حمایت از حقوق و منافع بانک‌ها، ایجاد ارتباط مؤثر میان بانک‌ها، مشتریان و دولت و ارایه خدمات آموزشی، تحقیقاتی و حقوقی به بانک‌های عضو تشکیل شده‌اند. در ایران در سال ۱۳۴۰ با هدف تقویت همکاری و هماهنگی میان بانک‌ها و حمایت از حقوق اعضا، کانون بانک‌ها با عضویت ۱۲ بانک تأسیس

---

[1] Association
[2] Union
[3] Federation
[4] Institution
[5] John Locke

شد و پس از ۱۱ سال فعالیت غیررسمی، در قانون پولی و بانکی مصوب ۱۳۵۱ به‌عنوان یک نهاد رسمی ثبت شد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، تشکل قانونی کانون بانک‌ها طی فرایند ملی شدن بانک‌ها منحل شد. همچنین، از سال ۱۳۵۹ تا زمان نگارش پژوهش حاضر به‌ترتیب شاهد آغاز فعالیت غیررسمی شورای هماهنگی بانک‌ها (۱۳۶۱) و تأسیس کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خصوصی (۱۳۸۳) و انجمن بانکداران خبره ایران (۱۳۹۶) بوده‌ایم.

در حال حاضر، به‌دلیل کمبودها و نارسایی‌های ناشی از عدم وجود یک نهاد صنفی قانونی منسجم در صنعت بانکداری، این مهم مورد توجه سیاست‌گذاران کشور قرار گرفته و در قانون برنامه هفتم توسعه و طرح جامع بانکداری به تشکیل چنین نهادی توصیه شده است. عدم بررسی ماهیت نهادی کانون بانک‌ها در ایران توسط پژوهشگران، موجب شده که ادبیات تحقیق در این حوزه بسیار محدود باشد. از این‌رو، با توجه به اهمیت موضوع، پژوهش حاضر تلاش دارد برای نخستین‌بار در ایران به بررسی ماهیت، الزامات و کارکردهای کانون بانک‌ها در ایران بپردازد.

در این پژوهش، تلاش شده پس از بیان مقدمه و معرفی کانون بانک‌ها، ضمن بررسی ضرورت ایجاد یک تشکل واحد برای همگرایی و هماهنگی درون صنعتیِ کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری کشور، خلاصه‌ای از سیر تاریخی تشکیل نهاد صنفی بانک‌ها در کشور و جایگاه کانون بانک‌ها در اسناد بالادستی ارایه شود. سپس، به‌منظور بررسی کارکردها و جایگاه کانون‌های بانکی، نمونه‌هایی از ۲۲ کشور در ۵ قاره جهان مورد بررسی قرار گرفت که شامل ۷ کشور از قاره اروپا، ۱ کشور از اقیانوسیه، ۴ کشور از قاره آمریکا، ۲ کشور از قاره آفریقا و ۸ کشور از قاره آسیاست. پس از بررسی، طبقه‌بندی و جمع‌بندی نقاط اشتراک کشورهای مورد مطالعه، در نهایت پیشنهادهایی به‌منظور تأسیس و تقویت اثربخشی و کارایی کانون بانک‌ها ارایه و در قسمت پیوست، یک نمونه اساسنامه پیشنهادی برای تشکیل این کانون در کشور ارایه می‌شود.

ضرورت تشکیل کانون بانک‌ها در ایران

از آنجا که صنعت بانکداری در ایران از نظر تأمین مالی فعالیت‌های اقتصادی، نقش محوری ایفا می‌کند و محرک رشد اقتصادی و ایجاد اشتغال است، ارتقا و اعتلای صنعت بانکداری می‌تواند آثار مثبت فراوانی بر بخش‌های مختلف اقتصاد داشته باشد. از این‌رو، تعامل دوسویه بانک‌ها با بانک مرکزی، قوه مجریه، قوه مقننه، قوه قضاییه و سایر سازمان‌ها اهمیت می‌یابد. بنابراین، وجود تشکلی یکپارچه

و منسجم برای تعامل با بانک مرکزی و سایر دستگاه‌های اجرایی مرتبط، از نیازمندی‌های اساسی و مهم سیستم بانکی کشور محسوب می‌شود.

از دیگر نیازهای ضروری امروزِ صنعت پول و بانک ایران می‌توان به ایجاد وحدت رویه در موضوعات مرتبط با منافع بانک‌ها، لازم‌الاجرا بودن تصمیمات متخذه از سوی یک کانون بانکی فراگیر و قانونی، ایفای نقش مناسب درخصوص واسطه‌گری میان دولت و مصرف‌کنندگان خدمات بانکی و غیره اشاره کرد. از این‌رو، با توجه به نیازها و الزامات ارایه شده، تشکیل کانون بانک‌ها در ایران می‌تواند از طریق تعامل با نهادها و ارگان‌های مختلف و مشورت در امر تنظیم قوانین و مقررات و مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها، به توسعه همکاری و هماهنگی مؤثر میان تمامی بانک‌های کشور در سطوح متفاوت ستادی (سیاست‌گذاری) و شعب (عملیاتی) منجر شود.

وجود یک تشکل صنفی مشخص برای پیگیری مطالبات و منافع مشترک بانک‌ها (که در نهایت تأمین منافع سپرده‌گذاران و سهام‌داران بانک‌ها را به‌دنبال خواهد داشت)، ارایه راهکارها در جهت گسترش و تحکیم روابط بین بانک‌ها و هماهنگی فعالیت‌های آن‌ها، تنظیم و اجرای برنامه‌های بلندمدت در راستای شکوفایی عملکرد و توسعه صنعت بانکداری، جلوگیری از فرایندهای طولانی و موازی‌کاری‌های ناشی از تکثر نهادهای صنفی بانکی در بخش خصوصی و دولتی و همچنین، جمع‌آوری آمار غیرمحرمانه بانکی و اطلاع‌رسانی در صنعت بانکداری، این صنعت را در دستیابی به حداکثر بهره‌وری و کارآمدی خود یاری می‌کند.

همچنین، در اوضاع کنونی که بانک‌های ایران با چالش‌های فراوان نظام بانکی مانند زیان انباشته، حکمرانی ناکارآمد، تحریم‌ها و محدودیت‌های بانکداری بین‌الملل، حجم بالای دارایی‌های منجمد و موهومی، مشکلات نظارتی، پایین بودن رتبه اعتباری بانک‌های کشور در صنعت جهانی بانکداری، عدم استقرار کامل نظام حاکمیت شرکتی، دسترسی بسیار محدود به نظام مالی جهانی، اجرای محدود استانداردهای پذیرفته شده جهانی و غیره روبه‌رو هستند، هماهنگی کامل بانک‌ها و مؤسسات اعتباری کشور (اعم از دولتی و خصوصی) در کلیه زمینه‌های مشترک ضروری به‌نظر می‌رسد.

در زیر به اختصار به مهم‌ترین دلایل تشکیل کانون بانک‌ها اشاره می‌شود.

- ارایه نظر و بازخورد به نهادهای مرتبط در مورد سیاست‌ها و اقدامات تأثیرگذار بر وضعیت نظام بانکی؛
- کمک مؤثر به مراجع نظارتی در اجرای قوانین و مقررات؛
- امکان استفاده مشترک از برخی سیستم‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری با هدف ارزیابی و اندازه‌گیری ریسک‌های مشترک؛
- همکاری و مشارکت در انجام دادن مسئولیت‌های اجتماعی مانند پروژه‌های زیست‌محیطی و غیره؛

– برخورداری از امکان حضور فعالانه در فرایند تصویب قوانین و مقررات موضوعه؛
– کاهش هجمه‌های رسانه‌ای علیه نظام بانکی و ارایه تصویر واقعی از آن، از طریق انعکاس فعالیت‌ها و خدمات مجموعه نظام بانکی.

نهادهای صنفی بانکی در ایران در گذر زمان

- **قبل از انقلاب:** در سال ۱۳۴۰ با هدف توسعه همکاری و ایجاد ارتباط پیوسته بین بانک‌ها و حمایت از حقوق و منافع قانونی آن‌ها، تشکلی تحت عنوان کانون بانک‌ها با عضویت ۱۲ بانک ایجاد شد و در متن قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱ (ماده ۳۸)، تصریح شد که «کلیه بانک‌هایی که در ایران کار می‌کنند عضو کانون بانک‌ها شناخته می‌شوند.» بر این اساس، کانون بانک‌ها دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی شد و به‌موجب اساسنامه‌ای که به‌تصویب شورای پول و اعتبار رسید، اداره می‌شد. با توجه به این‌که کانون بانک‌ها با تکیه بر قوانین تشکیل شده بود، دارای قدرت و تأثیرگذاری بالایی در امور بانکی کشور بود. برای نمونه، مدیرعامل کانون بانک‌ها یکی از اعضای شورای پول و اعتبار بود و از این‌رو، می‌توانست در اتخاذ تصمیمات کلان بانکی کشور تأثیرگذار باشد. به‌علاوه، هیئت انتظامی بانک‌ها مرجع رسیدگی به تخلفات از قوانین و آیین‌نامه‌ها و صدور حکم بود که یک نفر از کانون به‌عنوان نماینده در این هیئت حضور داشت. (گوهررستمی و کشاورز: ۱۴۰۱)
- **بعد از انقلاب:** پس از پیروزی انقلاب اسلامی، با تصویب لایحه قانونی انحلال کانون بانک‌ها در تاریخ ۱۳۵۸/۱۲/۱۸ توسط شورای انقلاب، این کانون منحل شد. از طرفی، ملی شدن بانک‌ها در سال ۱۳۵۸ براساس قانون شورای انقلاب و تصویب لایحه قانونی اداره امور بانک‌ها، به‌ویژه در مقطع ادغام بانک‌ها، مسایل و موضوعات متعددی را مطرح ساخت که حل‌وفصل آن‌ها جز با بررسی و تبادل‌نظر و اتخاذ تصمیم مشترک بانک‌ها امکان‌پذیر نبود. در این راستا، به‌منظور پیگیری مسایل، نخستین نهاد صنفی–تخصصی نظام بانکی تحت عنوان «کمیسیون هماهنگی بانک‌ها» ایجاد شد. نام این کمیسیون به‌استناد تصمیم شورای عالی بانک‌ها در جلسه ۱۳۶۱/۱۱/۱۹ به شورا تغییر کرد و تحت عنوان «شورای هماهنگی بانک‌ها» فعالیت خود را آغاز کرد. (گوهررستمی و کشاورز: ۱۴۰۱)

دومین نهاد صنفی در صنعت بانکی بعد از انقلاب، به‌دنبال تصویب قانون اجازه تأسیس بانک‌های غیردولتی و آغاز فعالیت بانک‌های خصوصی براساس نظر و هماهنگی مدیران وقت بانک‌های خصوصی

به‌منظور رفع خلأ موجود، فعالیت خود را از تاریخ ۱۳۸۳/۰۴/۰۱ با نام کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خصوصی آغاز کرد. (کاخ‌ساز: ۱۴۰۲)

نهایتاً، سومین و آخرین نهاد صنفی صنعت بانکی پس از انقلاب، کار خود را در سال ۱۳۹۶ تحت عنوان انجمن بانکداران خبره ایران به‌عنوان نهادی مستقل، حرفه‌ای، غیرانتفاعی و غیرسیاسی آغاز کرد. این نهاد، مأموریت اصلی خود را کمک به اعتلای حرفه بانکداری در ایران از راه آموزش، پژوهش، ارتقای دانش و مهارت شاغلان صنعت بانکداری تعریف کرد. (سایت انجمن بانکداران خبره ایران[1]). در جدول شماره (۱) به خلاصه‌ای از اطلاعات نهادهای صنفی بانکی اشاره می‌شود که در حال حاضر در کشور فعالیت دارند.

جدول شماره ۱: نهادهای صنفی- بانکی فعال در ایران

نهاد	سال تأسیس/ محل ثبت	اهداف	ساختار/ اعضا
شورای هماهنگی بانک‌ها	۱۳۶۱ فاقد شخصیت حقوقی رسمی	– تقویت هماهنگی و همکاری بین اعضا – ارایه مشورت‌های تخصصی لازم و اظهارنظر راجع به اصلاح قوانین موضوعه – حمایت از حقوق و منافع اعضا – داوری و حکمیت اختلافات بین اعضا – ایجاد وحدت رویه در فعالیت و اداره امور بانکی اعضا	– تمامی بانک‌های دولتی – بانک‌های اصل ۴۴ – صندوق کارآفرینی امید – بانک قرض‌الحسنه مهر ایران – ساختار آن مبتنی بر کمیسیون‌های تخصصی و استانی است.
کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خصوصی	۱۳۸۳ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	– حکمیت و داوری بین اعضا در رسیدگی به اختلافات و دعاوی – حمایت و دفاع از حقوق و منافع صنفی و حرفه‌ای اعضا در کلیه مراجع قضایی – آموزش، ارتقای مهارت و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز اعضا – ایجاد هماهنگی، وحدت رویه در عملیات بانکی و همکاری بین اعضا	– تمامی بانک‌های خصوصی – مؤسسه اعتباری ملل – بانک قرض‌الحسنه رسالت – ساختار آن مبتنی بر کمیسیون‌های تخصصی است.
انجمن بانکداران خبره ایران	۱۳۹۶ وزارت کشور	– رشد و بالندگی اعضا انجمن – تعامل اعضا با نهادهای اقتصادی جهت ارتقای کیفیت خدمات – اعطای مدارک معتبر حرفه‌ای – کمک به اعتلای حرفه بانکداری در ایران	– بانک ملت – بانک رفاه کارگران – ساختار آن مبتنی بر مجمع عمومی، شورای سیاستگذاری، بازرسان و دبیرکل است.

منبع: اساسنامه و سایت کانون‌های بانکی

[1] https://www.ircba.ir

جایگاه کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در اسناد بالادستی

تدوین مقررات توسط نهادهای مختلف بدون دریافت نظر مشورتی از بانک‌ها یکی از مهم‌ترین چالش‌هایی است که بانک‌ها در بسیاری از مواقع با آن مواجهند. بنابراین، عدم توجه به‌موانع اجرایی مقررات و دیدگاه انتزاعی نهادها به بعضی از موضوعات سبب می‌شود که بانک‌ها به کرات به‌علت ناتوانی در اجرای مقررات (به‌دلایل مختلف)، از سوی بانک مرکزی یا دولت مورد انتقاد قرار گیرند و در مواردی با مسئول دانستن بانک‌ها در مورد بروز نارسایی‌های اقتصادی، افکار عمومی منفی علیه آن‌ها شکل گیرد. ایجاد نهاد رسمی کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و حضور فعال نمایندگان آن در امور سیاست‌گذاری و حکمرانی حوزه بانکی می‌تواند راهکاری برای رفع این‌گونه مشکلات و تعامل مثبت‌تر بانک‌ها با بانک مرکزی، دولت و دیگر مراجع محسوب شود. بدین‌ترتیب که در صورت عضویت نماینده این تشکل در برخی از نهادهای تصمیم‌گیرنده، این امکان برای کانون فراهم می‌شود که موارد را برای بررسی به کمیسیون‌های مربوط ارجاع دهد و پس از بررسی و دریافت نظر کارشناسی تمام بانک‌ها، نتیجه به‌عنوان اجماع‌نظر کلیه بانک‌ها مطرح شود. وجود این دلایل و خلأهای ساختاری موجب شد که قانون‌گذاران در فصل نهم طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران، تشکیل کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری را مورد توجه قرار دهند.

- **طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران:** این طرح در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۹/۲۱ در کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و پس از تصویب در این کمیسیون در تاریخ ۱۴۰۲/۱۱/۱۰ تقدیم مجلس شورای اسلامی شد. در ماده ۲۹ این طرح، تشکیل کانون مؤسسات اعتباری مورد تأکید قرار گرفته است.

الف- به‌منظور کمک به پیشرفت حرفه بانکداری و ترویج بانکداری اسلامی، ارتقا دانش حرفه‌ای مدیران و کارکنان مؤسسات اعتباری، تهیه برنامه‌های لازم به‌منظور التزام اعضای کانون به رعایت قوانین و مقررات، برقراری سیستم‌های کنترل داخلی، احترام به اخلاق حرفه‌ای و تأکید بر ارایه گزارش‌های شفاف و منصفانه و اعلام موارد عملکرد غیرحرفه‌ای اعضا به بانک مرکزی، ارایه پیشنهاد برای تدوین ضوابط و استانداردهای حرفه‌ای و انضباطی به بانک مرکزی، ارایه پیشنهاد به بانک مرکزی درخصوص رتبه‌بندی مؤسسات اعتباری و رسیدگی به اختلافات بین اعضا و اختلافات میان بانک‌ها با مشتریان، کانون مؤسسات اعتباری تشکیل می‌شود. عضویت تمامی مؤسسات اعتباری در کانون مؤسسات اعتباری الزامی است.

ب- کانون مؤسسات اعتباری دارای شخصیت حقوقی مستقل و برخوردار از استقلال مالی است و به‌موجب اساسنامه‌ای که به‌تصویب هیئت‌عالی می‌رسد، اداره می‌شود. هزینه کانون از محل حق عضویت پرداختی اعضا تأمین می‌شود. اعضای هیئت‌مدیره و دبیرکل کانون در چهارچوب اساسنامه انتخاب و پس از تأیید صلاحیت توسط هیئت‌عالی، با حکم رییس‌کل بانک مرکزی منصوب می‌شوند.

پ- کانون مؤسسات اعتباری موظف است مطابق اساسنامه خود، حداقل یک هیئت داوری با ترتیبات و شرایط مذکور در اساسنامه تشکیل دهد. کانون مؤسسات اعتباری می‌تواند در صورت نیاز، تعداد بیشتری هیئت داوری تشکیل دهد.

ت- اختلافات فی‌مابین مؤسسات اعتباری نخست باید در هیئت داوری مورد بررسی قرار گیرد. در صورت عدم سازش یا عدم موافقت هر یک از طرفین با نظر هیئت داوری، موضوع در شعب ویژه رسیدگی به اختلافات بانکی، موضوع ماده ۳۵ قانون بانک مرکزی قابل طرح است.

ث- هیئت داوری موظف است در صورت درخواست مشتری، اختلافات میان مشتری و مؤسسه اعتباری را بررسی کرده و برای ایجاد سازش تلاش کند. در صورت عدم سازش یا عدم موافقت هر یک از طرفین با نظر هیئت داوری، موضوع در شعب ویژه رسیدگی به اختلافات بانکی، موضوع ماده ۳۵ قانون بانک مرکزی قابل طرح است. مراجعه مشتری به هیئت داوری اختیاری است. مشتری می‌تواند بدون مراجعه به هیئت داوری یا قبل از بررسی موضوع توسط هیئت داوری و اعلام نظر هیئت، مستقیماً به شعب ویژه رسیدگی به اختلافات بانکی مراجعه و علیه مؤسسه اعتباری طرح دعوا کند. اما در صورت درخواست مشتری، هیئت داوری حق استنکاف از بررسی اختلاف میان مشتری و مؤسسه اعتباری را نخواهد داشت.

ج- هیئت داوری اجازه دریافت هیچ‌گونه وجهی از مشتریان مؤسسات اعتباری بابت بررسی اختلافات فی‌مابین آن‌ها با مؤسسات اعتباری ندارد. اما می‌تواند از مؤسسات اعتباری بابت بررسی اختلافات فی‌مابین آن‌ها با یکدیگر یا با مشتریان، مطابق تعرفه‌ای که به‌تصویب هیئت‌مدیره کانون و تأیید رییس‌کل می‌رسد، مبلغی به‌عنوان هزینه داوری دریافت کند.

- **قانون برنامه هفتم توسعه:** تشکیل کانون صندوق‌های قرض‌الحسنه در این سند ملی مورد توجه قرار گرفته است. در بند (ج) ماده ۹ این قانون آمده است که: بانک مرکزی مکلف است به‌منظور تسهیل فرایند اعطای تسهیلات خُرد، ترویج و گسترش سنت قرض‌الحسنه و قانونمند شدن فعالیت صندوق‌های قرض‌الحسنه تا پایان سال اولِ اجرای این قانون، دستورالعمل اجرایی تأسیس و فعالیت صندوق‌های قرض‌الحسنه را به‌منظور توسعه قانونمند این صندوق‌ها تهیه

کرده و به‌تصویب هیئت‌عالی بانک مرکزی برساند. بانک مرکزی می‌تواند در امر نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه در چهارچوب مصوب هیئت‌عالی بانک مرکزی از ظرفیت بانک‌های قرض‌الحسنه یا سازمان اقتصاد اسلامی ایران یا کانون‌های صندوق‌های قرض‌الحسنه با مسئولیت خود استفاده کند.

همان‌طور که در دو سند بالادستی بالا عنوان شد، در طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران و برنامه هفتم توسعه به‌ترتیب تشکیل کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و کانون صندوق‌های قرض‌الحسنه مورد تأکید قرار گرفته‌اند. بنابراین، با توجه به تأکید و الزام قانونی، ضرورت دارد که با درک صحیحی از جایگاه نهادی کانون بانک‌ها و مطالعه کارکردها و تجارب موفق و ناموفق این نهاد در کشورهای مختلف، کانونی منطبق با اوضاع اقتصاد ایران و مبتنی بر الگوی بانکداری اسلامی طراحی و اجرایی کرد.

کانون‌های بانکی در کشورهای منتخب

برای تأسیس کانون بانک‌ها در ایران به‌گونه‌ای که اهداف مندرج در اسناد بالادستی را محقق سازد، ضروری است در گام نخست با بررسی نهادهای مشابه در کشورهای مختلف که با عناوین متفاوتی مانند کانون، فدراسیون، کمیته، اتحادیه و مؤسسه فعالیت می‌کنند، جایگاه، اهداف و ساختار آن‌ها مورد بررسی قرار گیرد. از این‌رو، در این بخش از پژوهش تلاش شده با بررسی ۲۲ کشور از ۵ قاره جهان، تصویری جامع از این تشکل صنفی- تخصصی ارایه شود. شایان ذکر است، در انتخاب کشورها ملاحظاتی نظیر توسعه‌یافتگی/ در حال توسعه بودن، بانک‌محور بودن/ بازار سرمایه‌محور بودن و همچنین، توزیع جغرافیایی در نظر گرفته شده است. نکته قابل‌توجه این‌که کانون بانک‌ها در هر دو نوع کشورهایی که دارای سیستم بانکداری یکتا (بانکداری متعارف یا بانکداری اسلامی) و سیستم بانکداری دوگانه (بانکداری متعارف در کنار بانکداری اسلامی) هستند، دارای جایگاه مؤثر و کارآمدی است.

جدول شماره ۲: کانون‌های بانکی در کشورهای منتخب

قاره	کشور	نام/ سال تأسیس	اهداف	ساختار/ اعضا
اروپا	فرانسه	French Banking Federation (FBF) 1999	– ترویج و ارتقا جایگاه صنعت بانکداری و خدمات مالی در بازارهای فرانسه، اروپا و سراسر جهان	(FBF) دارای فعالیت دوگانه داخلی و خارجی بوده و از سه بخش تشکیل شده است: امور بانکداری بین‌المللی، اطلاعات و روابط خارجی و تحقیقات بانکی و مالی
	انگلیس	UK Finance 1919	– به‌طور کلی هدف انجمن بانکداران بریتانیا، توانمندسازی صنعت بانکداری و مالی در بریتانیاست. - حصول اطمینان از حفظ جایگاه بریتانیا به‌عنوان یک رهبر جهانی در خدمات مالی	شامل همه بانک‌ها
	آلمان	German Banking Industry Committee (GBIC) 1951	– حمایت از صنعت بانکداری – حل اختلافات بین اعضا – لابی‌گری[1] سیاسی – حفظ منافع سپرده‌گذاران – اطلاع‌رسانی میان بانک‌ها و آگاهی‌بخشی به مردم نسبت به وظایف و فعالیت‌های بانک‌های عضو – همکاری با مؤسسات داخلی و خارجی در صنعت بانکی – اظهارنظر رسمی در مورد مسایل بانکی با مقامات کشوری	متشکل از پنج انجمن اصلی بانکداری: ۱– انجمن بانک‌های آلمان (BdB)[2] ۲– انجمن بانک‌های عمومی آلمان (VÖB)[3] ۳– انجمن ملی بانک‌های تعاونی آلمان (BVR)[4] ۴– انجمن بانک‌های پس‌انداز آلمان (DSGV)[5] ۵– انجمن بانک‌های مسکن آلمان (vdp)[6]
	ایتالیا	Italian Banking Association 1919	– حفظ منافع اعضای خود – تقویت همکاری میان اعضا – مطالعه و توسعه مناسب‌ترین فرصت‌ها و موضوعات مورد توجه در صنعت بانکداری – ارایه ابتکارات برای رشد منظم، پایدار و کارآمد نظام بانکی در یک چشم‌انداز رقابتی	تلفیقی از انجمن بانک‌های پس‌انداز ایتالیا (ACRI)، انجمن اتحادیه‌های اعتباری روستایی ایتالیا و انجمن بانک‌های اجتماعی ایتالیا

[1] Lobbing
[2] Association of German Banks
[3] The Association of German Public Banks (VÖB)
[4] The National Association of German Cooperative Banks
[5] Der Deutsche Sparkassen-und Giroverband
[6] The German Pfandbrief Banks

(ادامه) جدول شماره ۲: کانون‌های بانکی در کشورهای منتخب

قاره	کشور	نام/ سال تأسیس	اهداف	ساختار/ اعضا
اروپا	اسپانیا	La Asociación Española de Banca (AEB) 1977	– توسعه سیستم بانکی – کمک به رشد اقتصادی – ارتقا شهرت و اعتبار نظام بانکی – انجام دادن فعالیت‌های علمی، آموزشی و فرهنگی	متشکل از: سه گروه بانک‌های بزرگ، متوسط و کوچک
	روسیه	Association of Banks of Russia 1990	– افزایش سرمایه بانک‌ها و ایجاد شرایط برای تشکیل منابع سرمایه‌گذاری بلندمدت – ایجاد اعتماد در مردم، سرمایه‌گذاران، سپرده‌گذاران نسبت به‌بانکداری داخلی – کاهش هزینه‌های خدمات بانکی و افزایش کارایی کسب‌وکار بانکی – تضمین شرایط رقابت برابر برای همه مؤسسات اعتباری نظیر بانک‌های تحت کنترل دولت	متشکل از: بانک‌های ملی بزرگ مقیاس، بانک‌های منطقه‌ای کوچک و متوسط مقیاس و بانک‌های مشترک
	جمهوری چک	Czech Banking Association 1990	– نمایندگی و ارتقای منافع بانک‌های عضو در دولت و سایر نهادها – مشارکت فعال در تعریف روش‌های استاندارد بانکی – ایجاد هماهنگی و تناسب بین قوانین بانکی کشور با قوانین اتحادیه اروپا – برگزاری همایش‌های تخصصی و بهبود ارتباطات با مراجع قانون‌گذار و دیگر فعالان بازارهای مالی – ضابطه‌مند کردن نظارت بانکی	عضویت در مؤسسه بانکداری چک به دو شکل است. عضویت کامل: شامل تمامی بانک‌ها و شعبی که مجوز خود را از بانک مرکزی چک دریافت کرده‌اند. عضویت وابسته: این نوع عضویت شامل دفاتر نمایندگی بانک‌های خارجی هستند.
آمریکا	کانادا	Canadian Bankers Association 1891	– ایجاد یک سیستم بانکی سالم و پُررونق – توسعه سیاست‌ها در بخش خدمات مالی – کمک به‌گروه‌های مختلف ذی‌نفع از طریق طیف گسترده‌ای از فعالیت‌ها از قبیل مشاوره، گزارش، سخنرانی، انتشارات و ارایه اطلاعات – حمایت از سلامت شبکه بانکی در برابر جرایم مالی، اختلاس و تقلب	شامل بانک‌های داخلی و خارجی فعال در کانادا

(ادامه) جدول شماره ۲: کانون‌های بانکی در کشورهای منتخب

قاره	کشور	نام/ سال تأسیس	اهداف	ساختار/ اعضا
	آرژانتین	Asociación de Bancos Argentinos (ADEBA) 1972	– تقویت رشد اقتصادی – مبارزه با بیکاری و فقر – ارایه ابزارها و برنامه‌های مالی برای مشاغل و صنایعی که به‌توسعه کشور و ایجاد شغل و رفاه کمک می‌کنند. – ارتقای توسعه پایدار کشور و سیستم بانکی آرژانتین	شامل همه بانک‌ها
آمریکا	مکزیک	The Association Mexican of Banks 1928	– حفظ منافع کلی سیستم بانکی کشور – چتر حمایتی مؤسسات اعتباری – همکاری در ارایه خدمات بانکی، اعتبار و نوسازی سیستم پرداخت – ایفای نقش مؤثر در چارچوب روابط متقابل بانک‌ها و مؤسسات اعتباری با دولت مکزیک و کارگزاران بین‌المللی	از مؤسساتی که ABM با آن‌ها ارتباط مستمر دارد عبارتند از: انجمن مدیران صندوق‌های بازنشستگی مکزیک (AMAFORE)[۱]، انجمن مؤسسات بیمه مکزیکی (AMIS)[۲]، بانک مرکزی (بانک مکزیک Banxico)[۳]، دفتر اعتبار[۴]، مرکز کامپیوتر بانکی (CECOBAN)[۵]، دایره اعتباری[۶]، باشگاه بانکداران مکزیک[۷]، کمیسیون ملی بانکداری و اوراق بهادار (CNBV)[۸]، کمیسیون محافظت و دفاع از کاربران، خدمات مالی ملی (CONDUSEF)[۹]، شورای هماهنگی کسب‌وکار (CCE)[۱۰]، هیئت ارتباطات (شورای ارتباطات)[۱۱]، مؤسسه حمایت از پس‌انداز بانکی (IPAB)[۱۲]، وزارت مالیه و اعتبارات عمومی (SHCP)[۱۳]، خدمات اداره مالیات (SAT)[۱۴]

[1] Mexican Association of Retirement Funds Managers (Asociación Mexicana de Administración de Fondos Para el Retiro) (AMAFORE)
[2] Mexican Association of Insurance Institutions (Asociación Mexicana de Instituciones de Seguros) (AMIS)
[3] Central Bank (Banco de Mexico (Banxico)
[4] Credit Bureau
[5] Banking Computer Center (Centro de Cómputo Bancario) (CECOBAN)
[6] Credit Circle (Círculo de Crédito)
[7] Club de Banqueros de México
[8] National Banking and Securities Commission (CNBV)
[9] National Financial Services Users' Protection and Defense Commission (CONDUSEF)
[10] Business Coordinating Council (Consejo Coordinador Empresarial) (CCE)
[11] Communication Board (Consejo de la Comunicación)
[12] Bank Savings Protection Institute (IPAB)
[13] Ministry of Finance and Public Credit (SHCP)
[14] Tax Administration Service (SAT)

(ادامه) جدول شماره ۲: کانون‌های بانکی در کشورهای منتخب

قاره	کشور	نام/ سال تأسیس	اهداف	ساختار/ اعضا
آمریکا	آمریکا	American Bankers Association (ABA) 1875	– تقویت و توانمندسازی اعضای انجمن – ارایه بهترین خدمات مالی (در زمینه بانکی، بیمه و اوراق بهادار) به مشتریان و جامعه – عهده‌دار شدن وکالت اعضا – ارایه خدمات آموزشی به‌اعضا – برگزاری نشست‌های مشترک با اعضا برای تبادل تجارب به‌منظور ارتقای توانمندی آن‌ها	شامل بانک‌های ملی و دولتی، بانک‌های پس‌انداز، شرکت‌های امانی، بانک‌ها در شهرهای بزرگ و کوچک و شرکت‌های تابعه
آفریقا	مصر	The Federation of Egyptian Banks 1936	– ارتقا سطح و به‌روزرسانی صنعت بانکداری – ارایه الگوهای بهینه بانکداری، اتخاذ قوانین و رویه‌های یکپارچه – حمایت از روابط علمی، فرهنگی و اجتماعی بین بانک‌های مصر و همچنین، بین این بانک‌ها و مؤسسات بانکی و مالی خارج از کشور – ارایه نظر در پیش‌نویس قوانین و پیشنهاد اصلاح قوانین جاری مرتبط یا مؤثر بر حرفه بانکداری – دفاع از منافع حرفه بانکداری و نمایندگی آن در مقابل سایر نهادها	فدراسیون بانک‌های مصر برای انجام دادن مأموریت‌های خود ۱۷ کمیته شامل کمیته شمول مالی، کمیته امنیتی، کمیته نگهبان، کمیته تطبیق، کمیته اهداف، کمیته فنی و ... تشکیل داده است.
	آفریقای جنوبی	Banking The Association South Africa (BASA) 1992	– ایجاد و حفظ بهترین جایگاه ممکن برای شبکه بانکی – تعامل با اعضا در فضای چالشی – تقویت بانکداری مسئولانه، رقابتی و سودآور – ارایه پیشنهادهای کارآمد به‌مدیران اجرایی – کمک به بانک‌های عضو جهت حل مشکلات مزمن و ارایه رهنمودهای لازم	– اعضا شامل بانک‌های آفریقای جنوبی و بین‌المللی – شورای بانک‌های آفریقای جنوبی در سال ۱۹۹۲ ساختاری کمیته محور داشت. بنابراین، به‌دلیل مناسب نبودن ساختار این شورا و برای نیل به اهداف و موضوعات پویای بخش بانکی و مواجهه با چالش‌های بخش بانکی در این کشور، در سال ۱۹۹۸ تصمیم به ایجاد مؤسسه‌ای با ماهیت اجرایی گرفته شد.

(ادامه) جدول شماره ۲: کانون‌های بانکی در کشورهای منتخب

قاره	کشور	نام/ سال تأسیس	اهداف	ساختار/ اعضا
آسیا	ژاپن	Japanese Bankers Association (JBA) 1945	کمک به رشد اقتصادی از طریق: – توسعه صنعت بانکداری – برنامه‌ریزی پیرامون سیستم‌های پرداخت – ارتقای زیرساخت تراکنش‌های مشتریان – ارتقای سطح مسئولیت‌های اجتماعی – حمایت از فعالیت‌های بانکی اعضا	وظایف محوله از طریق چهار کمیته شامل کمیته برنامه‌ریزی، کمیته روابط عمومی، کمیته امور تجاری و کمیته بین‌الملل و عملیات باز صورت می‌گیرد. (JBA) دارای ۲۵۳ عضو به‌شرح زیر است: – ۱۱۴ عضو اصلی از بانک‌ها (۵ بانک شهری، ۶۲ بانک منطقه‌ای، ۳۷ بانک عضو انجمن بانک‌های منطقه‌ای، ۴ بانک تراستی، ۲ بانک خارجی و ۴ بانک دیگر) – ۳ عضو از شرکت‌های هلدینگ بانکی – ۷۷ عضو وابسته به بانک‌ها و شرکت‌های هلدینگ بانکی – ۵۸ عضو ویژه از انجمن بانکداران منطقه‌ای – ۱ عضو وابسته فرعی
	کره جنوبی	KOREA FEDERATION BANKS OF (KFB) 1928	– گسترش منافع جامعه بانکی – افزایش رقابت و ارایه خدمات بهتر به عموم – بهبود سودآوری، رشد و توسعه صنعت بانکداری – افزایش نوآوری در صنعت بانکداری – ایجاد محیط پایدار مدیریتی برای صنعت بانکداری – تقویت شایستگی سازمانی – افزایش مشارکت اجتماعی بانک‌ها – افزایش فعالیت‌های بین‌المللی بانک‌ها – گسترش ارتباطات عمومی میان بانک‌ها و مردم	مدیریت سه سازمان شامل: مؤسسه بانکی کره جنوبی (KBI)[1] مؤسسه مالی کره جنوبی (KIF)[2] مرکز مالی بین‌المللی کره جنوبی (KCIF)[3]

[1] The ***Korea Banking*** Institute
[2] Korea Institute of Finance
[3] Contribute to Enhancing Koreas Overall Crisis Management Capabilities

(ادامه) جدول شماره ۲: کانون‌های بانکی در کشورهای منتخب

قاره	کشور	نام/ سال تأسیس	اهداف	ساختار/ اعضا
آسیا	هند	Indian Banks` Association (IBA) 1946	– ارتقا و توسعه اصول بانکداری معتبر و پیشرو – ارتقا رویه‌ها و مقاومت بانک‌ها در برابر بحران‌ها و کمک به‌بهبود بانکداری خلاق – گسترش و اجرای ایده‌های جدید، نوآوری در زمینه خدمات، عملیات و رویه‌های بانکی – برنامه‌ریزی به‌منظور اجرای سیستم‌های نوین در صنعت بانکداری – گردآوری، طبقه‌بندی و نیز گردش آمار و اطلاعات در مورد ساختار و عملکرد سیستم بانکی – ارتقای سطح آگاهی و دانش نسبت به قوانین و رویه‌های بانکی – انتشار نشریات مختلف با محتوای موضوعات بانکداری – ایجاد تصویر ذهنی مطلوب از بانکداری در جامعه و توسعه روابط صنعت بانکداری با جامعه – ایجاد تعاملات در زمینه‌های فرهنگی، هنری، ورزشی و ... بین کارکنان بانک‌های عضو	شامل بانک‌های بخش دولتی، بانک‌های بخش خصوصی، بانک‌های خارجی دارای دفاتر در هند، بانک‌های تعاونی– روستایی و تمام مؤسسات مالی هند است.
	مالزی	The Association of Banks in Malaysia (ABM) 1973	– ایجاد یک ساختار بانکی سالم – ترویج نظم و رویه‌های اخلاقی بانکداری در بین بانک‌های عضو – تدوین و بازنگری قوانین، عملیات و سیاست‌های بانکی به‌منظور کمک به صنعت بانکداری	شامل همه بانک‌ها
	ترکیه	The Banks Association of Turkey (BAT) 1958	– حفظ حقوق و منافع بانک‌ها – انجام دادن مطالعات برای توسعه بخش بانکی – تقویت عملکرد و توسعه صنعت بانکداری – تقویت توان رقابت، جلوگیری از رقابت ناسالم – اتخاذ تصمیمات و اجرای این تصمیمات در راستای اصول اقتصاد بازار آزاد، رقابت کامل، مقررات و اصول و قواعد بانکی	شامل تمامی بانک‌های سپرده‌گذاری، بانک‌های توسعه‌ای و بانک‌های سرمایه‌گذاری ارکان مؤسسه را مجمع عمومی، هیئت‌مدیره و حسابرسان تشکیل می‌دهد.

(ادامه) جدول شماره ۲: کانون‌های بانکی در کشورهای منتخب

قاره	کشور	نام/ سال تأسیس	اهداف	ساختار/ اعضا
آسیا	لبنان	Association of banks in Lebanon (ABL) 1959	– تقویت همکاری اعضا از طریق همگرایی برای رسیدن به‌جایگاه بالاتر – اظهارنظر در مورد طرح‌ها و قوانین مرتبط با صنعت بانکداری – پُررنگ کردن نقش و جایگاه صنعت بانکداری در حمایت از رشد اقتصادی – ارایه تصویری مثبت از نظام بانکی در افکار عمومی داخلی و خارجی – تلاش جهت همکاری با بانک‌های کشورهای همسایه	– متشکل از همه بانک‌های داخلی و خارجی فعال در لبنان – با این توضیح که بانک‌های خارجی فعال در لبنان حق رأی و امکان عضویت در هیئت‌مدیره کانون را ندارند، ولی در سایر امور از حقوق برابر برخوردارند.
	ارمنستان	Union of Banks of Armenia 1995	– هماهنگی، توسعه و تحکیم روابط بین بانکی – اطلاع‌رسانی به‌اعضا و افکار عمومی – سازماندهی کنفرانس‌های صنعت بانکی – دفاع و حفظ منافع بانک‌های عضو نزد سازمان‌های دولتی، بانک‌های مرکزی و نهادهای بین‌المللی	شامل همه بانک‌ها
	هنگ‌کنگ	The Hong Kong Association of Banks 1981	– تبدیل شدن به مرکزی برای مشارکت در اصلاح و تدوین قوانین و مقررات بانکی – تشکیل نهادی معتبر برای دولت و سایر نهادها در زمینه مسائل بانکی – ضابطه‌مند کردن امور بانکی اعضای خود – ایجاد کانال ارتباطی بین اعضا و اشخاص ثالث – ارتقای رویه‌ها و ابزارهای پرداخت برای اعضای خود و گسترش خدمات اطلاع‌رسانی – سازماندهی و حمایت مالی از همایش‌های حوزه بانکی	این مؤسسه امور محوله خود را با هدایت کمیته اصلی شامل کمیته‌های مشورتی و انضباطی و کمیته فرعی شامل کمیته‌های امور خارجی، مالیات، عملیات فنی، مقررات عمومی و خدمات اعضا راهبری می‌کند.
اقیانوسیه	استرالیا	Australian Banking Association 1940	– حمایت از بانک‌های عضو برای ایجاد سیستم بانکی قوی، باثبات و قابل‌اعتماد – رشد اقتصاد استرالیا و ایجاد رفاه مالی برای مردم استرالیا	– نماینده تمام بانک‌های دارای مجوز فعالیت در استرالیا متشکل از انجمن بانکداری استرالیا، اداره تحقیقات و مؤسسه خدمات آموزشی بانکداری و انجمن صنعت بانک‌ها

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از بررسی‌ها نشان می‌دهد در اغلب کشورها، انجمن‌ها و اتحادیه‌های بانکداری با وجوه اشتراک بالایی نظیر ایجاد هماهنگی میان بانک‌ها، حمایت از حقوق و منافع بانک‌ها، واسطه‌گری میان نهادهای رسمی دولتی و مشتریان برای برقراری ارتباطات مؤثر و رفع سوءتفاهم‌های احتمالی و ارایه خدمات مختلف آموزشی، تحقیقاتی و حقوقی تشکیل شده‌اند. همچنین، این اتحادیه‌ها بسته به اهداف و مأموریت‌های مندرج در اساسنامه خود می‌توانند در سطح ملی یا بین‌المللی به پیشبرد اهداف صنعت بانکداری کمک کنند. پس از بررسی کانون بانک‌ها در کشورهای مختلف می‌توان مشابهت‌هایی را در ابعاد مختلف مشاهده کرد که در ادامه به آن‌ها اشاره شده است.

الف- در بُعد اهداف، موارد زیر به‌طور مشترک در کشورهای مختلف مشاهده شده است.

- کمک به رشد اقتصادی کشور از طریق همگرایی عملکرد بانک‌های تجاری با سیاست‌های کلان بانک مرکزی
- توانمندسازی و ارتقای جایگاه صنعت بانکداری و خدمات مالی
- داوری و حل اختلافات بین اعضا
- اظهارنظر رسمی در مورد مسایل و قوانین بانکی و اتخاذ قوانین و رویه‌های یکپارچه
- تدوین و بازنگری قوانین صنعت بانکداری
- حفظ و حمایت از منافع اعضا نزد سازمان‌های دولتی، بانک مرکزی و نهادهای بین‌المللی
- انجام دادن فعالیت‌های علمی، آموزشی و فرهنگی برای بانک‌های عضو
- کاهش هزینه‌های خدمات بانکی و افزایش کارایی کسب‌وکار بانکی
- تقویت توان رقابت و ارایه خدمات بهتر به عموم مردم
- مشارکت فعال در تعریف رویه‌های استاندارد بانکی
- ضابطه‌مند کردن نظارت بانکی
- هماهنگی، توسعه و تحکیم روابط بین بانکی.

ب- در بُعد قدمت، میانگین عمر تأسیس کانون بانک‌ها در کشورهای مورد مطالعه ۷۳ سال بوده که بیشترین عمر این تشکل‌ها به‌ترتیب مربوط به‌کشور آمریکا با قدمت ۱۴۹ سال، کانادا با قدمت ۱۳۳ سال و انگلیس و ایتالیا با قدمت ۱۰۵ سال بوده است.

پ- در بُعد ترکیب اعضا، در اغلب کشورهای مورد مطالعه تمامی بانک‌های داخلی و خارجی فعال در کشور، ملزم به عضویت در کانون بانک‌ها بوده‌اند.

بررسی‌ها و نتایج پژوهش حاضر نمایانگر آن است که کارکردهای مؤثر کانون‌های صنعت بانکی در بسیاری از کشورها توانسته است خلاهای سیاستی- اجرایی موجود میان بانک‌های تجاری، بانک مرکزی، دولت و سایر سازمان‌های عمومی را مرتفع سازد. از این رو، با توجه به استقبال بانک‌های تجاری و مرکزی از کارکردهای کانون‌های صنفی بانکی، در کنار کانون‌های بانکی مختص به یک کشور، کانون‌های بانکی با رسالت فراملی و کارکردهایی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی ایجاد شدند. در جدول شماره (۳)، سه نمونه از این فدراسیون‌های بین‌المللی بانکی مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول شماره ۳: کانون‌های بانکی بین‌المللی و منطقه‌ای

نهادهای بین‌المللی	نام/ سال تأسیس	اهداف	اعضا/ ساختار
فدراسیون بین‌المللی بانکداری	International Banking Federation (IBFed) 2004	نمایندگی جامعه بانکی در سطح بین‌المللی	متشکل از انجمن بانکداران آمریکا، انجمن بانکداری استرالیا، انجمن بانکداران کانادا، فدراسیون بانکداری اروپا، انجمن بانکداران ژاپن و انجمن بانکداری آفریقای جنوبی است. انجمن بانکداری چین، فدراسیون بانک‌های برزیل و فدراسیون بانک‌های کره جنوبی نیز اعضای همکار هستند.
فدراسیون بانکداری اروپا	The European Banking Federation 1960	- ایجاد بازار واحد برای خدمات مالی در اتحادیه اروپا - حمایت از سیاست‌های تقویت‌کننده رشد اقتصادی	حدود ۳۵۰۰ بانک بزرگ و کوچک، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، محلی و بین‌المللی عضو (EBF) هستند.
انجمن بانکداری آسیایی	Asian Bankers Association 1981	- پیشبرد صنعت بانکداری و مالی در منطقه و ارتقای همکاری‌های اقتصادی منطقه - توسعه بازار اوراق قرضه محلی - توسعه آژانس‌های رتبه‌بندی داخلی - توسعه سیستم‌های گزارش‌گیری اعتباری	- کشورهای عضو شامل استرالیا، هنگ‌کنگ، هند، اندونزی، ژاپن، مالزی، نیوزلند، فیلیپین، تایوان، سنگاپور، کره جنوبی و تایلند هستند. ساختار این انجمن شامل اعضای زیر است: - اعضای عادی - اعضای ویژه - اعضای وابسته - اعضای افتخاری

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به موارد عنوان شده و نقش پُررنگ تشکل‌های بانکداری در اکثر کشورهای منتخب، در ایران نیز تأسیس کانون بانک‌ها برای نیل به اهداف مزبور ضروری است.

جمع‌بندی و پیشنهادها

صنعت بانکی در ایران از نظر تأمین مالی فعالیت‌های اقتصادی، نقش محوری در اقتصاد کشور ایفا می‌کند و محرک رشد اقتصادی محسوب می‌شود. از این‌رو، تعامل دوسویه بانک‌ها با بانک مرکزی، قوای سه‌گانه و سایر سازمان‌ها اهمیت فراوان دارد. از سوی دیگر، با توجه به تأکید برنامه هفتم توسعه و طرح بانکداری ج.ا.ا. بر تأسیس کانون صندوق‌های قرض‌الحسنه و کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، وجود تشکلی واحد و منسجم از نیازمندی‌های اساسی و مهم سیستم بانکی کشور محسوب می‌شود. وجود این نهاد صنفی- تخصصی به بهره‌مندی از مزایای زیر در صنعت بانکداری کمک می‌کند.

- پیگیری مطالبات و منافع مشترک بانک‌ها
- ارایه راهکارها در جهت گسترش و تحکیم روابط بین بانک‌ها و هماهنگی فعالیت‌های آن‌ها در سطوح متفاوت ستادی (سیاست‌گذاری) و شعب (عملیاتی)
- تنظیم و اجرای برنامه‌های بلندمدت در راستای شکوفایی عملکرد و توسعه صنعت بانکداری
- جلوگیری از فرایندهای طولانی و موازی‌کاری‌های ناشی از تکثر نهادهای صنفی بانکی در بخش خصوصی و دولتی
- جمع‌آوری آمار غیرمحرمانه بانکی و اطلاع‌رسانی در صنعت بانکداری
- کمک مؤثر به مراجع نظارتی در اجرای قوانین و مقررات و ارایه نظر و بازخورد به اعضا
- امکان استفاده مشترک از برخی سیستم‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری با هدف ارزیابی و اندازه‌گیری ریسک‌های مشترک
- همکاری و مشارکت در انجام دادن مسئولیت‌های اجتماعی مانند پروژه‌های زیست‌محیطی
- برخورداری از امکان حضور فعالانه در فرایند تصویب قوانین و مقررات موضوعه
- مقابله با هجمه‌های رسانه‌ای علیه نظام بانکی و ارایه تصویر واقعی از آن از طریق انعکاس فعالیت‌ها و خدمات مجموعه نظام بانکی.

در این مطالعه به‌منظور تأسیس کانون بانک‌ها در ایران به‌گونه‌ای که اهداف مندرج در اسناد بالادستی را محقق سازد به بررسی کانون بانک‌ها در کشورهای مختلف پرداخته شد. نکته قابل‌توجه این‌که کانون بانک‌ها در هر دو نوع کشورهایی که دارای سیستم بانکداری یکتا (بانکداری متعارف یا

بانکداری اسلامی) و سیستم بانکداری دوگانه (بانکداری متعارف در کنار بانکداری اسلامی) هستند، دارای جایگاه مؤثر و کارآمدی است. در ادامه، پیشنهادهایی به‌منظور تأسیس و تقویت اثربخشی و کارایی کانون بانک‌ها ارایه خواهد شد.

۱- با توجه به تأکید برنامه هفتم توسعه بر تشکیل کانون صندوق‌های قرض‌الحسنه در ایران و تصریح طرح بانکداری ج.ا.ا. در مورد تأسیس کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، پیشنهاد می‌شود تشکلی واحد با عنوان کانون بانک‌ها، مؤسسات اعتباری و صندوق‌های قرض‌الحسنه تأسیس شود که شامل همه بانک‌های فعال در ایران، مؤسسات اعتباری و صندوق‌های قرض‌الحسنه باشد. به این ترتیب، از ایجاد دو کانون بانکی مجزا و موازی جلوگیری می‌شود.

۲- با توجه به تجربه کانون بانک‌ها در کشورهای منتخب درخصوص جذب و طبقه‌بندی اعضا در چهار گروه اعضای عادی، اعضای ویژه، اعضای همکار و اعضای افتخاری، پیشنهاد می‌شود به‌منظور تقویت ارتباط و همکاری مستمر کانون بانک‌ها با نهادهای حاکمیتی غیربانکی همچون اتاق بازرگانی ایران، دیوان محاسبات کل کشور، سازمان بازرسی کل کشور، مرکز پژوهش‌های مجلس، مرکز آمار ایران و ... نمایندگانی به‌عنوان عضو ویژه و همکار افتخاری و بدون حق رأی به عضویت کانون درآیند.

۳- از آنجا که در قانون بانک مرکزی مصوب سال ۱۴۰۲ جایگاهی برای کانون بانک‌ها تعریف نشده و با توجه به احتمال تصویب طرح بانکداری ج.ا.ا. و متعاقب آن تأسیس کانون بانک‌ها در آینده نزدیک، پیشنهاد می‌شود به‌منظور بهره‌گیری از ظرفیت‌های اجرایی- تخصصی کانون بانک‌ها، دبیرکل کانون (به‌عنوان نماینده کانون بانک‌ها) حسب تصمیم بانک مرکزی با/بدون حق رأی به عضویت هیئت‌عالی، هیئت نظار، هیئت انتظامی و شورای فقهی بانک مرکزی درآید.

۴- در قوانین کشور، تشکل‌های صنفی کارگری (سندیکای کارگری)، انجمن‌های حرفه‌ای و صنعتی (انجمن صنفی)، اتحادیه‌ها و نهادهای فعال خارج از پوشش قانون نظام صنفی، مجوزهای خود را به‌ترتیب از وزارت کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی اخذ می‌کنند. از سوی دیگر، می‌دانیم که کانون بانک‌ها در قانون پولی و بانکی مصوب سال ۱۳۵۱ به‌عنوان یک نهاد با «شخصیت حقوقی و استقلال مالی» ثبت شده است. با توجه به این‌که در ماده ۲۹ طرح بانکداری ج.ا.ا. کانون بانک‌ها دارای «شخصیت حقوقی مستقل و برخوردار از استقلال مالی» تعریف شده، پیشنهاد می‌شود قانونگذاران تعریف دقیق‌تری از مستقل بودن کانون بانک‌ها ارایه کنند تا از سوءبرداشت‌های حقوقی پیشگیری شود.

۵- در راستای تحقق اهداف بند «الف» ماده ۲۹ طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران و برقراری سیستم‌های کنترل داخلی و ارایه گزارش‌های شفاف و منصفانه، پیشنهاد می‌شود نمایندگانی از بانک مرکزی ج.ا.ا. در کانون بانک‌ها و مؤسسات قرض‌الحسنه مستقر شوند.

۶- با توجه به این‌که امور سیاستی و اجرایی کانون بانک‌ها توسط انواع کمیسیون‌های مختلف تخصصی و استانی صورت خواهد پذیرفت، پیشنهاد می‌شود به‌منظور همگرایی بانک مرکزی و کانون بانک‌ها، سازوکاری تعریف شود تا کارشناسان بانک مرکزی به‌طور مستمر در کمیسیون‌های مزبور حضور به‌عمل آورند.

۷- با توجه به این‌که نظام بانکداری ایران مبتنی بر شریعت اسلامی است و بانکداری متعارف (ربوی) جایگاهی در ایران ندارد، پییشنهاد می‌شود هم‌زمان با تأسیس کانون بانک‌ها در ایران، به‌منظور بهره‌مندی از دانش و تجارب کانون‌های بانکی در کشورهایی که دارای نظام بانکداری اسلامی هستند (مانند ترکیه، مالزی و ...) امضای تفاهم‌نامه همکاری میان کانون بانک‌های ایران و کانون بانک‌ها در کشورهای مذکور در اولویت کاری این نهاد قرار بگیرد.

۸- در ادامه اتخاذ رویکرد دیپلماسی اقتصادی (با تأکید بر تعمیق روابط اقتصادی ایران با کشورهای همسایه)، پیشنهاد می‌شود هم‌زمان با ایجاد و تأسیس کانون بانک‌های ایران، زمینه‌های تعامل و همکاری این نهاد با کانون‌های بانکی کشورهای همسایه و فدراسیون‌های بین‌المللی بانکداری فراهم شود.

۹- بررسی کانون بانک‌ها در کشورهای منتخب نشان می‌دهد که وزن آرا و تأثیرگذاری بانک‌های عضو کانون می‌تواند نقش بسیار مهمی در ارتقای کارایی و عملکرد کانون داشته باشد. از شیوه‌های مرسوم وزن‌دهی به رأی هر یک از اعضا می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- وزن مساوی رأی تمام اعضا
- وزن بیشتر بانک‌های توسعه‌ای و تخصصی
- تعیین وزن رأی هر یک از اعضا براساس ارزش دارایی‌های سالانه
- وزن بیشتر برای بانک‌های با قدمت بالا
- و ...

از این‌رو، پیشنهاد می‌شود برای تعیین ضریب رأی هر یک از اعضای کانون بانک‌ها شاخصی ترکیبی شامل معیارهای کمی و کیفی (ارزش دارایی، سهم از بازار، رتبه شاخص‌های سلامت بانکی، حسن شهرت و اعتبار بانک‌های عضو و ...) در نظر گرفته شود.

۱۰- در راستای ایجاد تشکلی واحد با عنوان کانون بانک‌ها در ایران، یک نمونه اساسنامه پیشنهادی به‌پیوست مقاله حاضر ارایه می‌شود.

منابع و مأخذ

۱- رهبر شمس، صدیقه. (۱۳۹۳)، «گزارش ایجاد یا حیای کانون بانک‌ها: ضرورتی انکارناپذیر»، ***بانک گردشگری***.

۲- سایت کمیته صنعت بانکداری آلمان: https://en.bankenverband.de/.

۳- سایت اتحادیه بانک‌های ارمنستان: https://www.uba.am/.

۴- سایت انجمن بانکداران خبره ایران: https://www.ircba.ir.

۵- سایت انجمن بانک‌های پس‌انداز آلمان: https://www.dsgv.de.

۶- سایت انجمن بانک‌های تعاونی آلمان: https://www.bvr.de.

۷- سایت انجمن بانک‌های عمومی آلمان: https://www.voeb.de.

۸- سایت انجمن بانک‌های مسکن آلمان: https://www.pfandbrief.de/site/en/vdp.html.

۹- سایت فدراسیون بانکداری اروپا: https://www.ebf.eu.

۱۰- سایت فدراسیون بانک‌های کره جنوبی: https://www.kfb.or.kr/.

۱۱- سایت فدراسیون بانک‌های مصر: https://www.febanks.com/en.

۱۲- سایت فدراسیون بانکی انگلیس: https://www.ukfinance.org.uk/.

۱۳- سایت فدراسیون بانکی فرانسه: https://www.fbf.fr.

۱۴- سایت فدراسیون بین‌المللی بانکداری: https://www.ibfed.org.uk.

۱۵- سایت کانون بانکداران آسیا: https://www.aba.org.tw.

۱۶- سایت کانون بانکداران ژاپن: https://www.zenginkyo.or.jp/en/.

۱۷- سایت کانون بانکداری آرژانتین: https://www.adeba.com.ar/.

۱۸- سایت کانون بانکداری آفریقای جنوبی: https://www.banking.org.za/.

۱۹- سایت کانون بانکداری آمریکا: https://www.aba.com/.

۲۰- سایت کانون بانکداری اسپانیا: https://www.aebanca.es/.

۲۱- سایت کانون بانکداری استرالیا: https://www.ausbanking.org.au/.

۲۲- سایت کانون بانکداری ایتالیا: http://www.abi.it/.

۲۳- سایت کانون بانکداری جمهوری چک: https://cbaonline.cz/.
۲۴- سایت کانون بانکداری روسیه: https://www.asros.ru/.
۲۵- سایت کانون بانکداری کانادا: https://cba.ca/.
۲۶- سایت کانون بانکداری مکزیک: https://www.abm.org.mx/.
۲۷- سایت کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خصوصی ایران: https://www.ipba.ir.
۲۸- سایت کانون بانک‌های ترکیه: https://www.tbb.org.tr/en/home.
۲۹- سایت کانون بانک‌های لبنان: https://www.abl.org.lb/.
۳۰- سایت کانون بانک‌های مالزی: https://www.abm.org.my/.
۳۱- سایت کانون بانک‌های هند: https://www.iba.org.in/.
۳۲- سایت کانون بانک‌های هنگ‌کنگ: https://www.hkab.org.hk.
۳۳- طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران، ۱۴۰۲.
۳۴- عضدانلو، حمید. (۱۳۹۱) رساله‌ای درباره حکومت. چاپ سوم. تهران: نشر نی.
۳۵- قانون بانک مرکزی ج.ا.ا.، مصوب ۱۴۰۲.
۳۶- قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، ۱۴۰۳.
۳۷- قانون پولی و بانکی کشور، مصوب ۱۳۵۱.
۳۸- کاخ‌ساز، کسری. (۱۴۰۲)، «وجود کانون بانک‌ها، ضرورتی انکارناپذیر». ***تهران: کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خصوصی***.
۳۹- کشاورز، کریم. (۱۳۶۳)، «تاریخ ایران (از دوران باستان تا پایان سده هجدهم میلادی)». چاپ پنجم. ***تهران: نشر پیام***.
۴۰- گزارش بررسی ضرورت ایجاد کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک ملت، ۱۳۹۸.
۴۱- گوهررستمی، مهدی. کشاورز، حسین. (۱۴۰۱)، «بررسی ماهیت و جایگاه کانون بانک‌ها در کشورهای منتخب»، ***شورای هماهنگی بانک‌ها***.
۴۲- گوهررستمی، مهدی؛ کشاورز، حسین. (۱۴۰۲)، «بررسی نظام پولی و بانکی در قانون برنامه‌های توسعه (با تأکید بر لایحه برنامه هفتم توسعه)»، ***مشهد: ششمین کنفرانس بین المللی مدیریت***، حسابداری، بانکداری و اقتصاد ایران.

پیوست

اساسنامه پیشنهادی کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری

فصل اول: کلیات

ماده ۱- کانون مؤسسات اعتباری که در این اساسنامه «کانون» نامیده می‌شود. مؤسسه‌ای غیردولتی و غیرانتفاعی و دارای شخصیت حقوقی و اداری مستقل و برخوردار از استقلال مالی بوده و به‌موجب این اساسنامه اداره خواهد شد.

ماده ۲- عضویت تمامی مؤسسات اعتباری مشغول به فعالیت در ایران (مانند بانک‌های خارجی یا بانک‌های مشترک)، در کانون مؤسسات اعتباری الزامی است.

ماده ۳- مرکز اصلی کانون در شهر تهران است.

ماده ٤- مدت فعالیت کانون نامحدود است.

فصل دوم: اهداف و وظایف

ماده ۵- اهداف کانون به‌شرح زیر است:

۱- ایجاد و تقویت هماهنگی و همکاری بین مؤسسات اعتباری در کلیه زمینه‌های مربوط به نظام بانکی کشور؛

۲- کمک به پیشرفت حرفه بانکداری و ارتقای دانش حرفه‌ای مدیران و کارکنان مؤسسات اعتباری؛

۳- ارتقا و رشد صنعت بانکداری و خدمات مالی (در گستره کشوری، منطقه‌ای و بین‌المللی)؛

۴- تقویت توان رقابتی بانک‌ها و تصمیم‌گیری و اقدام در جهت پیشگیری از رقابت ناسالم و غیرمنصفانه بین اعضای کانون و تلاش در جهت ارتقای سلامت سیستم بانکی کشور؛

۵- ارایه مشورت‌های تخصصی و اظهارنظر در مورد اصلاح قوانین موضوعه، تدوین قوانین و مقررات جدید، ارایه توصیه‌های سیاستی و دیگر مسایل مرتبط به مراجع بانکی و غیربانکی؛

۶- حمایت از حقوق و منافع اعضای کانون؛

۷- نمایندگی اعضای کانون در تعامل مؤثر و سازنده با دستگاه‌های اجرایی، نظارتی و مراجع ذی‌ربط؛

۸- تدوین ضوابط و استانداردهای حرفه‌ای و انضباطی در چهارچوب قوانین و مقررات بانک مرکزی؛

۹- تقویت همکاری با نهادهای مرتبط داخلی (پژوهشکده پولی و بانکی، مؤسسه عالی آموزش بانکداری ایران و ...)؛

۱۰- تقویت همکاری با نهادهای مرتبط خارجی (انجمن بانکداران آسیایی، فدراسیون بانکداری بین‌المللی، فدراسیون بانکداری اروپا، فدراسیون بانک‌های آمریکای لاتین و انجمن‌های بانکی سایر کشورها)؛
۱۱- اطلاع‌رسانی به بانک‌ها در زمینه مسایل مرتبط و ارایه تصویر مثبتی از بخش بانکی در افکار عمومی داخلی و خارجی؛
۱۲- داوری و حکمیت اختلافات بین اعضای کانون؛
۱۳- ایجاد هم‌افزایی در تحول و تقویت شبکه بانکی کشور؛
۱۴- ایجاد وحدت رویه در فعالیت و اداره امور بانک‌ها در اجرای اسناد بالادستی و برنامه‌های کلان کشور و تحقق بانکداری اسلامی.

ماده ٦- وظایف کانون به‌شرح زیر است:
۱- به‌کارگیری تمامی اقدامات لازم جهت حمایت از محیط رقابتی و جلوگیری از رقابت ناسالم میان اعضای کانون؛
۲- تعیین اصول حرفه‌ای و استانداردهایی که بایستی مبنای عمل کارکنان اعضای کانون قرار گیرد؛
۳- پایش تحولات و روند رشد اقتصاد در حوزه داخلی و فرامرزی در بخش مالی و نظام بانکی و ارسال گزارش‌های جمع‌آوری شده به اعضای کانون و اشخاص و نهادهای مرتبط؛
۴- حصول اطمینان از این‌که کارکرد اعضای کانون در راستای سیاست‌های کلی اقتصاد کشور در زمینه صنعت بانکداری است؛
۵- پیروی از قوانین موضوعه در حوزه بانکداری و اطلاع‌رسانی توافقات در این زمینه به اعضای کانون؛
۶- پیگیری وضعیت اجرای تصمیمات کانون و تعیین و اعمال مجازات انضباطی برای اعضایی که از نظر زمانی و کیفیت اجرای این تصمیمات دچار نقصان هستند؛
۷- به‌کارگیری یک سامانه مکاتبات اداری برای ارتقای ارتباط بین اعضای کانون؛
۸- بررسی پیشنهادهای واصله از سوی بانک‌ها درخصوص تعرفه کارمزد خدمات بانکی، نرخ سود سپرده‌ها، نرخ سود تسهیلات اعطایی و ... که عملاً حیات شبکه بانکی را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛
۹- اظهارنظر تخصصی درخصوص مسایل بانکی، پولی و اقتصادی مرتبط با بانک‌ها برای توسعه نظام بانکداری؛
۱۰- ایفای نقش واسط بودن میان قوای سه‌گانه (و بانک مرکزی)، مردم (مشتریان بانک‌ها) و اعضای کانون؛

۱۱- ایجاد هیئت داوران با اصول و رویه‌های مشخص تحت نظارت کانون به‌منظور حصول اطمینان از حل‌وفصل اختلافات میان اعضای کانون؛
۱۲- سازماندهی تیم رسانه‌ای متخصص در چهارچوب یک برنامه مدون راهبردی به‌منظور انجام دادن اقدامات فعال رسانه‌ای؛
۱۳- جمع‌آوری آمار بانکی که فاقد جنبه محرمانه بوده و اطلاع‌رسانی آن‌ها به عموم مردم؛
۱۴- انجام دادن امور آموزشی و پژوهشی در زمینه‌های مرتبط با صنعت بانکداری به‌منظور افزایش کارایی و اثربخشی کانون (در صورت نیاز یک مؤسسه آموزشی و پژوهشی با اخذ مجوز از مراجع ذی‌صلاح تأسیس می‌شود)؛
۱۵- برگزاری سمینارها، همایش‌ها، کنفرانس‌ها، نمایشگاه‌ها و سایر برنامه‌های مشابه درخصوص موضوعات مرتبط با صنعت بانکداری.

فصل سوم: ارکان

ماده ۷- ارکان کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به‌شرح زیر است:
۱- مجمع عمومی؛
۲- رییس کانون؛
۳- دبیرکل کانون؛
۴- بازرس و حسابرس قانونی.

۱- مجمع عمومی

ماده ۸- مجمع عمومی از نمایندگان کلیه اعضای کانون (با حق رأی) و دبیرکل (بدون حق رأی) کانون تشکیل می‌شود. مدیرعامل هر مؤسسه اعتباری نماینده آن مؤسسه در مجمع عمومی خواهد بود.

تبصره ۱: نماینده‌ای که طبق این ماده از طرف هر مؤسسه اعتباری در جلسات مجمع عمومی حضور می‌یابد، در حدود دستورجلسه‌ای که قبلاً به مؤسسه اعتباری اعلام شده، نماینده تام‌الاختیار مؤسسه اعتباری متبوع خود تلقی می‌شود.

تبصره ۲: در موارد استثنایی در صورت عدم‌حضور مدیرعامل مؤسسه اعتباری، مقام مزبور می‌تواند یکی از اعضای هیئت‌مدیره را به قائم‌مقامی خود به‌عنوان نماینده تام‌الاختیار برای شرکت در جلسات مجمع عمومی کتباً به کانون معرفی کند.

ماده ۹- مجمع عمومی از میان اعضای خود یک نفر را به‌عنوان رییس (رییس کانون) برای مدت دو سال انتخاب می‌کند. انتخاب مجدد وی برای دوره‌های بعد بلامانع است.

ماده ۱۰- دستورجلسه مجمع عمومی حداقل پنج روزِ کاری قبل از تشکیل جلسه مجمع عمومی برای اعضا فرستاده می‌شود. پس از بررسی دستورجلسه در مجمع عمومی، صورتجلسه نهایی به امضای رییس کانون و دبیرکل کانون می‌رسد و نسخه‌ای از آن ظرف ده روزِ تقویمی برای اعضا فرستاده می‌شود.

ماده ۱۱- جلسات مجمع عمومی حداقل ماهی یک‌بار تشکیل می‌شود. علاوه بر جلسات مزبور، در صورتی که پنج نفر از اعضای کانون تقاضای تشکیل جلسه کنند یا رییس کانون تشکیل جلسه را ضروری بداند، جلسات فوق‌العاده تشکیل خواهد شد.

ماده ۱۲- جلسات مجمع عمومی با حضور حداقل نصف به‌علاوه یک نفر از اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیمات مجمع عمومی با رأی اکثریت مطلق اعضای حاضر در جلسه، معتبر و برای تمامی اعضای کانون لازم‌الاجراست.

تبصره ۱: اتخاذ تصمیم درخصوص تغییر اساسنامه و انحلال کانون با رأی دوسوم اعضای کانون انجام می‌شود.

تبصره ۲: اخذ رأی در مجمع عمومی به‌طور علنی انجام می‌گیرد، مگر این‌که حداقل یک‌سوم از اعضای حاضر در جلسه تقاضای اخذ رأی غیرعلنی کنند.

تبصره ۳: در صورت تساوی آرا، مجددا رأی‌گیری خواهد شد. در صورتی که مجدداً تعداد آرا مساوی باشد، تصمیم آرایی که رأی رییس کانون جزء آن باشد ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۱۳- هر یک از اعضای کانون دارای یک رأی است.

تبصره ۱: در صورت توافق اعضا و عدم‌وجود منع قانونی، کانون بانک‌ها می‌تواند برای ایجاد تفاوت در وزن رأی اعضا، مجموعه‌ای از شاخص‌ها را تعیین کند.

ماده ۱٤- مجمع عمومی کانون، عالی‌ترین مرجع رسیدگی و اخذ تصمیم نسبت به کلیه امور کانون بوده و امور زیر از وظایف و اختیارات مجمع عمومی کانون است.

۱- تغییر اساسنامه؛

۲- اتخاذ تصمیم نسبت به گزارش سالانه رییس کانون و بازرس و حسابرس قانونی کانون و تصویب صورت‌های مالی کانون؛

۳- تصویب بودجه سالانه کانون و اتخاذ تصمیم نسبت به چگونگی بهره‌برداری از منابع مالی کانون در حدود مقررات این اساسنامه؛
۴- انتخاب بازرس و حسابرس قانونی و تعیین حقوق و مزایای وی؛
۵- تعیین میزان حق عضویت و نسبت مشارکت اعضای کانون در پرداخت هزینه‌های کانون؛
۶- اتخاذ تصمیم نسبت به انتخاب و همکاری با شرکت‌ها و مؤسساتی که برای خدمات مشترک مؤسسات اعتباری عضو لازم است؛
۷- هماهنگی و ایجاد رویه‌های یکسان در اجرای قوانین و مقررات مربوط به عملیات بانکی، بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های بانک مرکزی؛
۸- تصویب مقررات مربوط به ساعات کار اعضای کانون؛
۹- وضع مقررات برای رسیدگی به تخلفات اعضای کانون در حدود ماده ۲۲ این اساسنامه؛
۱۰- انتخاب نماینده یا نمایندگانی که باید حسب مورد و مطابق موازین قانونی از طرف کانون در مراجع مختلف حضور یابند؛
۱۱- تعریف کمیسیون‌های تخصصی کانون، تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به فعالیت هر کمیسیون و تعیین سطح سازمانی اعضای کمیسیون‌ها؛
۱۲- اتخاذ تصمیم درخصوص خرید و فروش و هرگونه معامله اموال غیرمنقول کانون و به رهن گذاشتن اموال و نیز اخذ تسهیلات لازم بانکی برای پیشبرد اهداف کانون؛
۱۳- تعیین ساختار سازمانی کانون، تصویب آیین‌نامه‌های اداری-استخدامی و مأموریتی مربوط به کارکنان کانون؛
۱۴- اتخاذ تصمیم نسبت به انحلال کانون و نحوه تصفیه آن؛
۱۵- انجام دادن وظایفی که به‌موجب قوانین و مقررات یا از طرف بانک مرکزی به کانون محول می‌شود؛
۱۶- اتخاذ تصمیم نسبت به هر موضوع دیگری که در حدود موضوع و اهداف کانون از طرف هر یک از اعضای کانون یا رییس کانون پیشنهاد می‌شود.

۲- رییس کانون

ماده ۱۵- رییس کانون که توسط اعضای مجمع عمومی انتخاب می‌شود، بالاترین مقام کانون است.

تبصره ۱: عزل رئیس کانون با پیشنهاد حداقل یک‌سوم اعضای مجمع عمومی امکان‌پذیر است. تصمیم کانون در این خصوص با رأی اکثریت مطلق اعضای حاضر در جلسه معتبر است.

تبصره ۲: رئیس کانون، نماینده کانون در هیئت‌عالی بانک مرکزی است. همچنین، مقام مزبور به‌عنوان منتخب مجمع عمومی، سخنگوی کانون نیز محسوب می‌شود. رییس کانون می‌تواند سخنگوییِ کانون را به دبیرکل کانون یا هر فرد متخصص دیگری واگذار کند.

تبصره ۳: کلیه اسناد مالی تعهدآور اعم از چک، قرارداد و غیره با امضای رییس کانون یا نماینده وی همراه با مُهر کانون معتبر خواهد بود.

ماده ١٦- رییس کانون دارای وظایف و اختیاراتی به‌شرح زیر است:

۱- دعوت از اعضای مجمع عمومی برای تشکیل جلسات؛

۲- حصول اطمینان نسبت به برگزاری درست، منظم و مطابق دستور جلسات و فعالیت در جهت رسیدن به یک توافق عام در تصمیم‌گیری‌های مجمع عمومی؛

۳- پیشنهاد دبیرکل کانون و میزان حقوق و مزایای وی به مجمع عمومی جهت تأیید و تصویب؛

۴- تأیید حکم انتخاب، استعفا و عزل دبیران کمیسیون‌های تخصصی و استانی؛

۵- نظارت مستقیم بر فعالیت‌های دبیرکل کانون؛

۶- تعیین حق امضای مکاتبات اداری و سازمانی کانون؛

۷- تسلیم سند بودجه سالانه کانون تا پایان دی ماه هر سال به مجمع عمومی برای بررسی و تصویب؛

۸- ارسال صورت‌های مالی به‌انضمام اظهارنظر بازرس و حسابرسی قانونی پانزده روز قبل از تشکیل جلسه سالانه مجمع برای کلیه اعضای کانون؛

۹- تسلیم آیین‌نامه‌ها و مقررات مربوط به اداره کانون و کمیسیون‌ها تخصصی و استانی به مجمع عمومی برای بررسی و تصویب؛

۱۰- تنظیم گزارش سالانه و ارایه آن به مجمع عمومی؛

۱۱- اجرای مصوبات مجمع عمومی درخصوص عقد هرگونه قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی در چهارچوب مقررات اساسنامه، اجاره اموال غیرمنقول و خرید تجهیزات و ملزومات اداری و به‌طور کلی وسایل مورد نیاز و همچنین، انجام دادن معامله به‌نام و حساب کانون و افتتاح حساب به‌نام کانون؛

۱۲- تعیین و پرداخت حقوق و دستمزد و انجام دادن هزینه‌ها، رسیدگی به محاسبات، ادای دیون یا وصول مطالبات کانون و انعقاد قرارداد پاره‌وقت با متخصصان و کارشناسان خبره در جهت پیشبرد اهداف کانون با تصویب مجمع عمومی؛

۱۳- پیشنهاد تعیین یا تغییر حق عضویت سالانه اعضای کانون به مجمع عمومی.

تبصره: رییس کانون می‌تواند هر یک از بندهای ۱ تا ۱۳ را به دبیرکل کانون تفویض کند.

۳- دبیرکل کانون

ماده ۱۷- دبیرکل کانون به پیشنهاد رییس کانون و با تأیید مجمع عمومی از بین افراد مجرب و صاحب‌نظر در اموربانکی و با تحصیلات حداقل کارشناسی ارشد رشته‌های مرتبط برای مدت دو سال انتخاب می‌شود. انتخاب مجدد دبیرکل کانون بلامانع است. دبیرکل کانون نمی‌تواند در هیچ مؤسسه‌ای اعم از دولتی و غیردولتی و مؤسسات اعتباری شغل موظف داشته باشد.

تبصره ۱: عضویت در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی یا تدریس در آن‌ها از شمول این ماده مستثناست.

تبصره ۲: عزل دبیرکل کانون با پیشنهاد رییس کانون یا حداقل یک‌سوم اعضای مجمع عمومی امکان‌پذیر است. تصمیم کانون در این خصوص با رأی اکثریت مطلق اعضای حاضر در جلسه معتبر است.

ماده ۱۸- دبیرکل، کانون را در حدود وظایف مقرر به‌موجب این اساسنامه و بودجه سالانه و مقرراتی که به‌تصویب مجمع عمومی می‌رسد، اداره خواهد کرد. دبیرکل کانون نماینده قانونی کانون در کلیه مراجع قضایی، ادارات، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی بوده و دارای حق طرح دعوا و دفاع از دعوا در تمام مراحل و مراجع با حق توکیل است.

تبصره: دبیرکل کانون در چهارچوب ساختار سازمانی کانون، معاونان مربوط را انتخاب می‌کند.

ماده ۱۹- دبیرکل کانون ضمن ایجاد هماهنگی لازم با رییس کانون مکلف به اجرای وظایف تفویض شده به وی از سوی رییس کانون است.

٤- بازرس و حسابرس قانونی

ماده ۲۰- مجمع عمومی در جلسه سالانه خود یک نفر حسابرس یا یک مؤسسه حسابرسی معتبر را به‌عنوان بازرس و حسابرس قانونی کانون برای مدت یک سال انتخاب خواهد کرد تا براساس مقررات، ایفای وظیفه کند.

ماده ۲۱- حسابرس حق دارد در هر مورد با اطلاع رییس کانون، دفاتر و اوراق کانون را رسیدگی کرده و نظرهای خود را به مجمع عمومی تسلیم کند. حسابرس موظف است پانزده روز قبل از تشکیل جلسه سالانه مجمع عمومی، گزارش خود را در مورد صورت‌های مالی کانون به‌وسیله رییس کانون برای بررسی در مجمع ارسال کند.

فصل چهارم: تصمیمات و ضمانت‌های اجرایی

ماده ۲۲- کلیه اعضای کانون مکلفند تصمیمات مجمع عمومی را که در حدود قوانین و مقررات کشور و با رعایت این اساسنامه اتخاذ می‌شود، اجرا کنند. تخلف از اجرای تصمیمات مجمع از طرف هر یک از اعضای کانون مستلزم مجازات‌های انضباطی به‌شرح زیر است:

الف- تذکر و اخطار کتبی به مؤسسه اعتباری متخلف؛

ب- تذکر به نماینده مؤسسه اعتباری متخلف در جلسه مجمع عمومی؛

پ- اعلام تخلف به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

ت- محرومیت از تمام یا قسمتی از خدمات مشترک کانون.

تبصره: طرز رسیدگی به تخلفات مذکور در این ماده و تعیین مجازات به‌موجب آیین‌نامه انضباطی خواهد بود که به‌تصویب مجمع عمومی کانون می‌رسد.

ماده ۲۳- در هر مورد که اجرای تصمیمات و طرح‌های پیشنهادی مجمع عمومی برحسب قانون مستلزم جلب موافقت بانک مرکزی جهموری اسلامی ایران یا سایر نهادها باشد، رییس کانون به‌عنوان نماینده تام‌الاختیار اعضای کانون اقدامات لازم را نزد مراجع ذی‌ربط به‌عمل خواهد آورد.

فصل پنجم: سال مالی و منابع و مصارف مالی

ماده ۲٤- سال مالی کانون از اول فروردین‌ماه هر سال آغاز و آخر اسفندماه همان سال خاتمه می‌یابد. به‌استثنا سال اول که ابتدای آن از تاریخ تأسیس کانون خواهد بود.

ماده ۲۵- منابع مالی کانون به‌شرح زیر است:

۱- حق مشارکت اولیه و حق عضویت سالانه اعضای کانون؛

۲- سهمیه‌ای که هر عضو طبق تصمیم مجمع عمومی بایستی برای تأمین هزینه‌های خدمات مشترک کانون پرداخت کند؛

۳- حق‌الزحمه بابت انجام دادن خدماتی که کانون برای اعضای خود یا مراجع دولتی یا سازمان‌های دیگر انجام می‌دهد؛

۴- کمک و هدایا و امثال آن.

ماده ۲٦- از آنجایی که کانون یک نهاد غیرانتفاعی است، از منابع مالی کانون در پایان هر سال مالی، هزینه‌های اداری، حقوق پرسنل، هزینه استهلاک و سایر عوارض دولتی کسر و مابقی در جهت توسعه امکانات و پیشبرد اهداف کانون مورد بهره‌برداری قرار خواهد گرفت.

ماده ۲۷- محل مصارف مالی کانون، مطابق سند بودجه سالانه کانون تعیین می‌شود.

فصل ششم: سایر مقررات

ماده ۲۸- کانون در موارد زیر و پس از تأیید بانک مرکزی منحل می‌شود:

الف- در مواردی که دستیابی به موضوع و اهداف کانون مقرر در این اساسنامه به تشخیص مجمع عمومی ناممکن شود؛

تبصره: در مواردی که مجمع عمومی رأی به انحلال کانون دهد، این مجمع یک نفر را به‌سمت مدیر تصفیه تعیین و وظایف وی را مشخص می‌کند.

ب- در صورت صدور حکم قطعی دادگاه مبنی بر انحلال کانون.

ماده ۲۹- چنانچه هر یک از مؤسسات اعتباری عضو کانون به هر دلیلی منحل یا سلب صلاحیت یا به‌موجب حکم مراجع قضایی یا هر مرجع ذی‌صلاح دیگری ورشکسته یا تعطیل شود، تصمیم‌گیری درخصوص دارایی‌های این مؤسسه در کانون برعهده مدیر تصفیه آن است.

ماده ۳۰- کلیه تصمیمات مجمع عمومی درخصوص موارد زیر باید در اداره ثبت شرکت‌ها و نیز روزنامه رسمی کشور ثبت و منتشر شود.

۱- اصلاح اساسنامه؛

۲- انتخاب رییس کانون، دبیرکل کانون و بازرس و حسابرس قانونی؛

۳- تصویب صورت‌های مالی؛

۴- انحلال کانون و تعیین مدیر تصفیه؛

۵- دارندگان حق امضا.

ماده ۳۱- در سایر موضوعاتی که در این اساسنامه قید نشده، مطابق ضوابط و مقررات عمل و رفتار خواهد شد.

ماده ۳۲- این اساسنامه در ۳۲ ماده و ۱۴ تبصره تنظیم و به امضای هیئت مؤسس با اسامی و مشخصات زیر رسید و تمامی صفحات آن امضا شد.